

КОЦЬ

Ольга Олегівна
okots@inbox.ru

УДК 330:322

ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ
РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

ПІСТУН

Христина Ігорівна
kristy160894@gmail.comRESEARCH PERSPECTIVES OF BUSINESS
CLIMATE IN UKRAINEкандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів,
Національний університет
"Львівська політехніка"студентка кафедри фінансів,
Національний університет
"Львівська політехніка"

Стаття присвячена дослідженню стану та перспектив розвитку інвестиційної привабливості України. У статті проаналізовано динаміку прямих іноземних інвестицій в економіку України та з економіки України, визначено основних інвесторів країни і їхню роль в економіці. Також у статті проаналізовано перспективи розвитку інвестиційної привабливості України на сучасному етапі з точки зору співпраці з закордонними інвесторами різних країн.

Статья посвящена исследованию состояния и перспектив развития инвестиционной привлекательности Украины. В статье проанализированы динамика прямых иностранных инвестиций в экономику Украины и с экономики Украины, определены основные инвесторы страны и их роль в экономике. Также в статье проанализированы перспективы развития инвестиционной привлекательности Украины на современном этапе с точки зрения сотрудничества с зарубежными инвесторами разных стран.

The article investigates the status and prospects of development of investment attractiveness of Ukraine. The article analyzes the dynamics of direct foreign investment in Ukraine and from Ukraine's economy, the main investor countries and their role in the economy. The article analyzes the prospects of investment attractiveness of Ukraine at the present stage in terms of cooperation with foreign investors from different countries.

Ключові слова: Україна, іноземні інвестиції, інвестиційна привабливість, розвиток

Ключевые слова: Украина, иностранные инвестиции, инвестиционная привлекательность, развитие

Keywords: Ukraine, foreign investments, investment attractiveness, development (progress)

ВСТУП

Постановка проблеми

З фінансової точки зору, інвестиції – це вкладення коштів з метою отримання прибутку. Інвестиційна привабливість – запорука залучення інвестицій як на рівні підприємства, так і на рівні держави, адже саме інвестиційна привабливість показує, на скільки країна є привабливою для вітчизняних і зарубіжних інвесторів для вкладання в неї капіталу. Для ефективного розвитку економіки України залучення іноземних інвестицій є надзвичайно важливим, оскільки це сприятиме поповненню джерел фінансування діяльності підприємств, зростанню обсягів їхніх активів, що дозволить збільшити обсяги виробництва, сприятиме утворенню більшої кількості робочих місць тощо. Саме тому дослідження інвестиційної привабливості України та виявлення основних перспектив її розвитку з позицій збільшення прямих іноземних інвестицій в економіку України набуває сьогодні все більшої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Стан та шляхи активізації інвестиційної привабливості України аналізує Н.П. Резнік, який вважає, що найбільший недолік інвестиційного клімату України є правова, юридична, економічна

непередбачуваність [8, с. 33]. У цей же час особливості інвестиційної привабливості національної економіки України досліджує В.І. Гунько, результатом роботи якої є SWOT-аналіз інвестиційної привабливості національної економіки [3, с. 72].

Роль іміджу території у процесі залучення інвестицій в національну економіку досліджують Т.Ю. Рибаченко та О.Є. Фаборовський, детально аналізуючи взаємозв'язок між економічною та інвестиційною привабливістю в Україні [9, с. 143-144]. Оцінювання інвестиційної привабливості регіонів України і методику її здійснення пропонує О. Савлук [10, с. 31-44]. Інвестиційну привабливість окремих регіонів України досліджує С.В. Степаненко, стверджуючи, що одним з важливих факторів забезпечення сталого розвитку регіону є залучення та ефективне використання інвестиційних ресурсів [11].

Проблеми підвищення інвестиційної привабливості України розглядають М.А. Голованова, В.І. Мельникова, О.П. Мельникова, О.Г. Мельников [1, с. 60-61]. Вони стверджують, що головною метою держави на сьогодні є створення привабливого інвестиційного клімату та міжнародного образу країни, яка надає інвестору кращі, ніж інші країни, можливості інвестиційної діяльності, основою чого має стати підвищення рівня надійності банківської системи,

захист прав власності, розвиток інфраструктури економіки України тощо [1, с. 60-61].

Т.В. Кулініч, М.А. Мричко, Л.О. Мельнік, В.О. Мацакова розглядають можливі шляхи підвищення інвестиційної привабливості України в сучасних умовах [4, с. 38-39; 5, с. 431-433], а місце України у міжнародних рейтингах як чинник формування її інвестиційної привабливості досліджує Г.М. Гринишин [2, с. 287-288].

МЕТА РОБОТИ

Постановка цілей

Основною метою написання статті є дослідження поточного стану інвестиційної привабливості України і дослідження перспектив її розвитку з позицій співпраці з закордонними інвесторами певних країн.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України та з економіки України за 2009-2014 рр.

[сформовано авторами на основі даних [7]]

Роки	Прямі іноземні інвестиції в економіку України			Прямі іноземні інвестиції з економіки України		
	Обсяг, млн. дол. США	Ланцюговий темп росту	Ланцюговий темп приросту, %	Обсяг, млн. дол. США	Ланцюговий темп росту	Ланцюговий темп приросту, %
2009	35616,4	-	-	6203,1	-	-
2010	40053	1,125	12,46	6226,3	1,004	0,37
2011	44806	1,119	11,87	6868,3	1,103	10,31
2012	50333,9	1,123	12,34	6899,7	1,005	0,46
2013	55296,8	1,099	9,86	6483,3	0,940	-6,04
2014	58156,9	1,052	5,17	6575,3	1,014	1,42

Як бачимо з табл. 1, впродовж 2009-2014 рр. відбувалося поступове нарощення обсягів прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в економіку України. Проте темп приросту ПІІ зменшився з 12,46% у 2009 р. до 5,17% у 2014 р., що є негативним явищем для економіки України і свідчить про зменшення обсягів ПІІ в економіку України. Однією з причин такої ситуації є зниження інвестиційної привабливості держави для зовнішнього інвестора.

Методологічною та інформаційною основою статті є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, статистична інформація Державної служби статистики України та Європейської бізнес асоціації.

Під час дослідження використано методи систематизації, структурно-логічного аналізування, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Виклад основного матеріалу

Задля дослідження інвестиційної привабливості України проаналізуємо динаміку та структуру прямих іноземних інвестицій як в економіку України, так і з економіки України в економіку інших держав. Динаміку прямих іноземних інвестицій в економіку України та з економіки України за 2009-2014 рр. подано в табл. 1.

Таблиця 1

Аналізуючи динаміку ПІІ з економіки України, бачимо, що найвищий темп приросту спостерігався у 2011 р. (10,31%), а от у 2013 р. цей показник складав -6,04%, тобто спостерігалось зменшення обсягів ПІІ з економіки України. У 2014 р. обсяг ПІІ з економіки України збільшився на 1,42% порівняно з 2013 р. проте його значення не перевищило значення 2011 р.

У табл. 2 наведено інформацію про структуру ПІІ з країн світу в економіку України за 2009-2014 рр.

Таблиця 2

Структура прямих іноземних інвестицій з країн світу в економіку України за 2009-2014 рр. (%)

[сформовано авторами на основі даних [7]]

№ з/п	Країна	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік
1	Кіпр	21,51	21,47	25,62	31,72	32,73	29,9
2	Німеччина	17,90	16,52	14,96	11,60	10,82	12,5
3	Нідерланди	8,90	10,00	9,77	9,49	9,56	11,1
4	Російська Федерація	5,18	6,68	7,28	6,95	7,37	5,9
5	Австрія	6,85	6,51	6,93	6,25	5,60	5,5
6	Велика Британія	6,36	5,94	5,08	4,69	4,67	4,7
7	Віргінські Острови (Брит.)	3,68	3,43	3,26	3,46	4,29	4,4
8	Франція	3,43	4,10	4,52	3,24	3,14	3,5
9	Швейцарія	2,00	2,01	1,95	2,03	2,28	3
10	Італія	2,56	2,48	1,96	1,87	2,18	2,2
11	США	4,12	3,47	2,11	1,72	1,70	1,9
12	Польща	1,94	2,16	1,77	1,68	1,45	1,8
13	Беліз/Швеція	3,54	3,18	3,53	2,94	1,82	1,4

Продовження таблиці 2

№ з/п	Країна	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік
14	Угорщина	1,67	1,69	0,00	0,00	0,00	0,00
15	Інші країни	10,35	10,38	11,25	12,36	12,39	12,2
Разом		100	100	100	100	100	100

З табл. 2 бачимо, що основними інвесторами України за станом на 01.01.2015 р. є Кіпр (29,9%), а також Німеччина (12,5%) і Нідерланди (11,1%). Частка ПІІ Кіпру з кожним роком зростає, але у 2014 р. порівняно із 2013 р. вона знизилася на 2,83%. Щодо Німеччини, то частка ПІІ з кожним роком зменшується, проте у 2014 р. порівняно із 2013 р. вона зросла на 1,68%. У свою чергу частка ПІІ

Нідерландів у 2014 р. порівняно із 2013 р. зросла на 1,54% і спостерігається зростання ПІІ з цієї країни починаючи з 2012 р. Тобто перспективними іноземними інвесторами економіки України є Кіпр, Німеччина та Нідерланди.

Структуру прямих іноземних інвестицій з України в економіці країн світу за 2009-2014 рр. наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Структура прямих іноземних інвестицій з України в економіці країн світу за 2009-2014 рр. (%)

[сформовано авторами на основі даних [7]]

№ з/п	Країна	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік
1	Кіпр	94	92,9	91,9	89,6	88,5	91,6
2	Російська Федерація	1,6	2,7	3,4	4,5	5,5	3,1
3	Латвія	0,5	0,5	1,2	1,5	1,5	1,3
4	Польща	0,8	0,8	0,7	0,8	0,9	0,8
5	Грузія	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
6	Віргінські Острови (Брит)	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
7	Казахстан	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
8	Інші країни	2,08	1,9	1,5	2,3	2,2	1,8
Разом		100	100	100	100	100	100

Аналізуючи структуру ПІІ з України в економіці країн світу за 2009-2014 рр. бачимо, що за станом на 01.01.2015 р. переважна частка ПІІ надходить до Кіпру – 91,6%. Порівнюючи ПІІ з Кіпру і ПІІ на Кіпр можна зробити висновок, що Україна більше інвестує, ніж залучає, що є наслідком намагання

українських підприємств приховати свої наявні доходи через офшорні компанії, які знаходяться на Кіпрі.

Динаміку індексу інвестиційної привабливості України (за 5-ти бальною шкалою) подано на рис. 1.

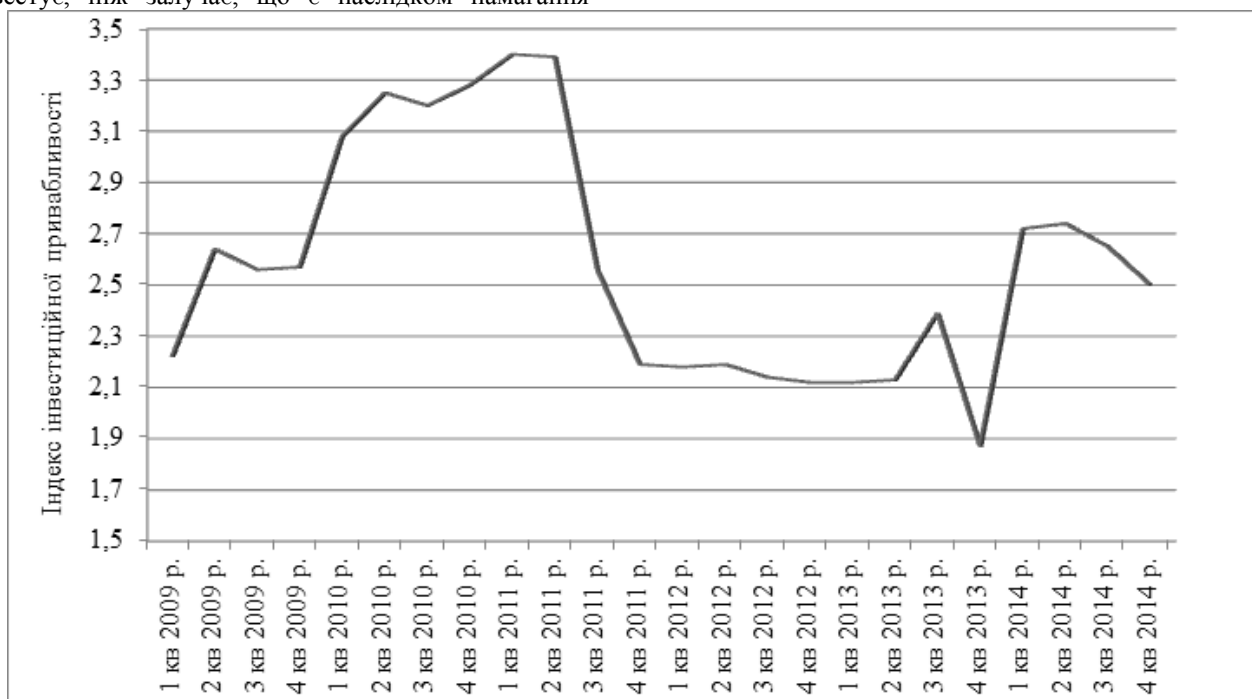

Рис. 1. Індекс інвестиційної привабливості України у 2009-2014 рр.

[сформовано авторами на основі даних [6]]

Як бачимо з рис. 1, кінець 2010 р. – початок 2011 р. були найсприятливішими для вкладання капіталу в економіку України. У період з кінця 2011 р. до кінця 2013 р. спостерігається спад інвестиційної привабливості України, що є наслідком неефективного управління державою загалом та високого рівня недовіри до органів державної влади в Україні у цей період зокрема. У першому півріччі 2014 р. спостерігається підвищення інвестиційної привабливості України порівняно з 2011-2013 рр., проте рівня 2010-2011 рр. досягти ще не вдалося, а у 3-4 кварталах 2014 р. знову спостерігається спад індексу інвестиційної привабливості України, основною причиною чого стали значні коливання курсу гривні, що негативно вплинуло на експортно-імпорتنі операції та фінансовий стан України загалом.

ВИСНОВКИ

Висновки

Отже, незважаючи на те, що у 2014 р. частка ПІП Кіпру знизилася на 2,83% порівняно із попереднім роком, Кіпр залишається одним із головних іноземних інвесторів економіки України. Але враховуючи те, що кошти з Кіпру – це «кошти з України», то доцільним є залучення ПІП з інших країн світу, зокрема, на поточний момент часу перспективним є розвиток співпраці з Німеччиною та Нідерландами.

Задля збільшення обсягів ПІП в економіку України потрібно, щоб ситуація в державі була стабільною (зокрема, політична), абсолютно необхідним є здійснення реформ щодо стабілізації економіки і відновлення стійкого економічного зростання України.

Перспективи подальших досліджень

У подальших дослідженнях доцільно зосередити увагу на те, як використати з максимальною ефективністю залучені іноземні інвестиції. Також важливим є дослідження проблем формування інвестиційного клімату України.

Список використаних джерел

1. Голованова М.А. Проблеми підвищення інвестиційної привабливості України / М.А. Голованова, В.І. Мельникова, О.П. Мельникова, О.Г. Мельников // Бізнес Інформ. - 2012. - № 6. - С. 59-62.

2. Гринишин Г.М. Місце України у міжнародних рейтингах як чинник формування інвестиційної привабливості / Г.М. Гринишин // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2012. - Вип. 9(1). - С. 286-291.

3. Гулько В.І. Особливості інвестиційної привабливості національної економіки України / В.І. Гулько // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2013. - № 3. - С. 71-74.

4. Кулініч Т.В. Інвестиційна привабливість України та можливі шляхи її підвищення у сучасних умовах / Т.В. Кулініч, М.А. Мричко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління. - 2013. - № 754. - С. 34-40.

5. Мельник Л.О. Напрями підвищення інвестиційної привабливості економіки України для іноземного капіталу / Л.О. Мельник, В.О. Мацакова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2010. - Вип. 1. - С. 430-438.

6. Офіційний сайт European Business Association [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk/information-support/eba-news/important/item/31670-2015-4-15-1053>

7. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

8. Резнік Н.П. Інвестиційна привабливість України: стан та шляхи активізації / Н.П. Резнік // Сучасні питання економіки і права. - 2013. - Вип. 2. - С. 29-34.

9. Рибаченко Т.Ю. Імідж територій як фактор інвестиційної привабливості / Т.Ю. Рибаченко, О.Є. Фаборовський // Економічний простір. - 2013. - № 74. - С. 142-150.

10. Савлук О. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів України / О. Савлук // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. - 2013. - № 5. - С. 31-44.

11. Степаненко С.В. Інвестиційна привабливість регіонів та інноваційна політика в контексті сталого економічного зростання [Електронний ресурс] / С.В. Степаненко. // Державне будівництво. - 2012. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/DeBu_2012_2_26.pdf